

pá jak z řeckého, tak z hebrejského myšlení a navazuje přitom na díla Kirkegaarda, Rosenzweiga, ale i Bubera.

Blahova publikace Tóra a moderní židovská filosofie jejíž předností je zájem o tuto závažnou tematiku je jistě záslužná již proto, že v našem českém prostředí se vztahem Tóry a moderní filosofie judaismu nikdo dosud nezabýval. Bohužel redakční stránka textu vykazuje dosti nedůsledností, přehlédnutí a chyb. Vyskytují se i chybné přepisy z hebrejštiny, někde není zcela správný překlad či stylizace, místy se projevuje roztržitost textu. Do jaké míry bude studie Tóra a moderní židovská filosofie zajímavá i mezioborově je otázkou širší akademické diskuze.

Jana Doleželová

Dana Podracká: JAZYKY Z DRAKA, MYTOLÓGIA SLOVENSKÝCH ROZPRÁVOK, Matice slovenská, Martin 2004

Náhoda tomu chtěla, že jsem se na literárním večeru, který byl věnovaný lužickosrbské poezii a konal se v pražském sídle českého PEN klubu v říjnu loňského roku, seznámila s paní Danou Podrackou. Jmenovaná byla přítomna proto, že je nejen sama básnířkou, ale také překladatelkou, mj. lužickosrbské poezie. Překládá ovšem také z polštiny (například monografii Bohdana Urbankowského Světec, která se týká osobnosti papeže Janu Pavla II.) a ze staročestiny (převedla do moderní slovenštiny raný spis Lúdovíta Štúra Starý a nový vek Slovákov). Kromě řady básnických sbírek píše i beletrii, včetně knih pro děti

a byla poctěna celou řadou literárních cen. Za zmínku stojí také její kniha rozhovorů s Vladimírem Mináčem (Paradiso) a kniha dialogických esejů s Vladimírem Mečíarem (Slovenské tabu).

Čtenáře časopisu Lidé města bych však ráda upozornila zejména na knihu Jazyky z draka, kterou mě autorka věnovala. Text knihy mě osobně okouznil, patrně právě tak, jako autorku okouznil svět pohádek jejího národa. Neuvěřitelné množství sebraného materiálu autorka uspořádala do sedmi základních oddílů (Spiritus movens = Duchovný hýbatel, Spiritus agens = Riadiaci duch, Cognitio mundi = Poznání světa, Regnum = Královstvo, Mundus secundus = Druhý svět, Mysteria temporis = Mystérium času a Mors = Smrt), které se pak, s ohledem na věčnost, dále dělí do typu slovníkových hesel pojednávaných pohádkových kategorií. V závěru je uveden Index rozprávok a Index mytologických prvkov. Při četbě si každý Čech nepochybně vybaví i paralely s českými pohádkami nebo s jednotlivými pohádkovými postavami (například Popelka, Sůl nad zlato, Šípková Růženka a Zlatovláska). Jindy se může poučit o svébytných slovenských pohádkách, které neznáme a jejichž leitmotivy se v českých pohádkách vyskytují v jiných souvislostech a jiných dějích. Mimořádně inspirující a obohacující jsou pak vysvětlení nejrůznějších pojmů a slovních obrátů, které mají „pohádkový“ původ nebo význam a používaly se, případně dosud používají i v běžné mluvě (např. dvanásta hodina, milostný odkaz na meči, mlčať o tom, čo v kostnici videla, nebo mená vyrezané do lípy).

Klasická recenze je v případě uvedené knihy nemožná a to ze dvou základních důvodů: jednak je text mimořádně členitý

a podrobně informovat čtenáře o jeho ob-
sahu by znamenalo napsat novou knihu.
Především však musím přiznat, že nejsem
kvalifikovaná k tvorbě takové recenze,
kterou, i s kritickým rozbohem, musí na-
psat etnograf.

Knihy Dany Podracké vyšla v pěkné
úpravě, a to v edici s názvem Knižnica
Slovenských pohľadov, kterou už v roce
1922 založil Štefan Krčméry. Do roku
1952, kdy byla její existence přerušena,
v ní vyšlo 151 knižních titulů. Obnovená
činnost edice je chvályhodná a kniha
o mytologii slovenských pohádek do ní pl-
ným právem patří.

Helena Haškovcová

**Karel Kaplan: STB O SOBĚ,
VÝPOVĚĎ VYŠETŘOVATELE
BOHUMILA DOUBKA, Úřad
dokumentace a vyšetřování
zločinů komunismu PČR,
Praha 2002**

Poslední z dlouhé řady knih, které při-
pravil zasvěcený historik komunistické
éry v Československu, sám bývalý radi-
kální komunist Karel Kaplan, by si měl
přečíst každý, kdo snad ještě plně nepo-
chopil zřůdnou podstatu systému, který
se dostal k moci v Rusku na podzim roku
1917 a u nás v únoru 1948. Tato kniha,
založená na svědectví velitele skupiny vy-
šetřovatelů Slánského procesu Bohumila
Doubka, je ještě otřesnější než slavné li-
terární pokusy vystihnout základní anti-
humanismus tohoto spiknutí, jako jsou
knihy Arthura Koestlera *Tma o polednách*
nebo George Orwella *1984*. Jak doložíme,
jde totiž o zásadní spiknutí nejen proti lid-

skosti, ale dokonce o pokus zničit skuteč-
nost, fakta, existenci a místo nich vytvořit
novou, falešnou realitu, založenou na pro-
myšlené lži, úkladných vraždách a „vědec-
kém“ mučení.

Knihu vydal Úřad dokumentace a vy-
šetřování zločinů komunismu v nákladu
dvou tisíc výtisků, ale není ji možno za-
koupit v žádném knihkupectví, protože je
neprodejná. Lze ji však sehnat v knihov-
nách, kam ji Úřad doručil.

Ve svém čtyřicetistránkovém úvo-
du Kaplan upozorňuje na to, že mezi lety
1948 a 1954 bylo politicky motivovanou
perzekucí odsouzeno téměř sto tisíc lidí.
Nadto desetitisíce obětí bylo „příkázáno“
do koncentračních táborů. V důsledku
dalších, s tím spojených pronásledování,
tak bylo postiženo „nejméně mezi 1,5–2
miliony občanů“ (23). Na výrobě hlav-
ních politických mostřprocesů se podílelo
více než osmdesát vyšetřovatelů-mučitelů
(391-94) pod vedením a dohledem třinácti
sovětských poradců (415).

Vlastnoručně psaná výpověď Bohu-
mila Doubka, velitele skupiny vyšetřova-
telů letech 1949-53, zabírá 180 tištěných
stran a stejný počet je věnován dokumen-
tům, spojeným s vyšetřováním v letech
1956-57, mezi nimiž desítky stran opět se-
psal sám podplukovník Doubek.

Podle jeho svědectví sověští poradci
přesvědčili vyšetřovatele, že „každý, kdo je
zatčen, je nepřítel“ (51). Bylo třeba „usvěd-
čit vyšetřovaného za každou cenu“ (53).
Surreálnost celého procesu vystihuje Dou-
bko pozdní doznání: „Dnes vidím, že se
tehdy nehledal pachatel nějakého činu, ale
hledala se osoba, pro kterou měl být pozdě-
ji nalezen i čin, který by jí byl přiřčen“ (52).

Proto byl nejprve příšerně mučen
vedoucí tajemník krajského výboru KSČ